

- **MEGJELENT A LEGÚJABB ESPAD JELENTÉS**
- **ESPAD JELENTÉS 2015 – RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ A FŐBB EREDMÉNYEKRŐL**
- **PROBLÉMÁS SZERHASZNÁLAT INDIKÁTOR – BESZÁMOLÓ A SZAKÉRTŐI TALÁLKOZÓRÓL**
- **ÚPSZ! – SZEPTEMBERI AKTUALITÁSOK**
- **NEMZETKÖZI ESEMÉNYAJÁNLÓ**

MEGJELENT A LEGÚJABB ESPAD JELENTÉS

„A 15-16 éves diákoknál a dohányzás és az alkoholfogyasztás csökkenő tendenciát mutat ugyan, de egyre több aggodalomra adnak okot az új pszichoaktív szerek és a viselkedési függőségek.” – állapítja meg a legújabb ESPAD felmérés, mely a 16 éves diákok körében végzett legnagyobb átfogó európai vizsgálat.

Az ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) célja, hogy a fiatalok kábítószer-fogyasztási szokásait minél több európai országban megismerje és figyelemmel kísérje e trendek alakulását. Az ESPAD összesen több mint 600 000 diák részvételével Európában a legátfogóbb kábítószer-használattal foglalkozó felmérésnek számít. 1995 és 2015 között hat vizsgálatot végeztek 48 országban.

A mostani jelentés – mely egybeesik az ESPAD megalakulásának huszadik évfordulójával is – annyiban tér el a korábbiaktól, hogy csak a legfontosabb eredményeket tárja elénk. Az anonim kérdőívet 35 országban 96 ezer diák töltötte ki. A jelentés beszámol a diákok különböző szerekről (dohányzás, alkohol, inhalánsok, kábítószer, új pszichoaktív szerek, gyógyszerek) szerzett tapasztalatairól és percepcióiról. Az új jelentés kiemelt figyelmet fordít az új pszichoaktív szerekre, a túlzott internet használatra és az online (szerencse)játékokra.

A teljes jelentés megtalálható [az ESPAD honlapján](#). ■

ESPAD JELENTÉS 2015 RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ A FŐBB EREDMÉNYEKRŐL

Összeállította: Dr. Elekes Zsuzsanna

Szeptember 20-án mutatták be Lisszabonban az ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) 2015. évi hatodik hullámának eredményeit ismertető kötetet. A 2015. évi adatfelvételben 35 európai ország összesen 96 043 16 éves, középiskolában tanuló diákja vett részt.

Az adatok szerint a diákok közel fele (46%-a) legalább egyszer dohányzott már az életében, az előző hónapban dohányzók aránya 21%. Pozitív fejlemény, hogy a dohányzás valamennyi mutatója a legtöbb országban javuló tendenciát jelez.

Az alkoholfogyasztás még mindig elterjedt Európa fiataljai körében, de a javuló tendencia itt is megfigyelhető. A valaha alkoholt fogyasztók aránya 89%-ról 81%-ra, az előző hónapban alkoholt fogyasztók aránya 56%-ról 47%-ra csökkent 1995 és 2015 között. A jelentősebb csökkenés 2003 után következett be. A rohamivás mutatója (5 ital egy alkalommal egymás után történő elfogyasztása legalább egyszer a megelőző hónapban) a 2011-ig tartó növekedés után 2015-ben szintén csökkent a legtöbb országban. Így is azonban a diákok 35%-a legalább egy rohamivásról számolt be a kérdezést megelőző hónapban.

A diákok 18%-a legalább egyszer használt már valamilyen tiltott drogot az életében. Országoként az arányok igen eltérőek: 6% és 37% között mozognak. A tiltott szer fogyasztás 1995 és 2003 között növekedett Európa diákjai körében, azóta azonban meglehetősen stabil a szert használók aránya.

A legelterjedtebb tiltott drog valamennyi résztvevő országban a kannabisz. A diákok 16%-a használt legalább egyszer az életében kannabiszt, országoként 4% és 36% között változó arányban. A kannabisz életprevalencia értéke 2003-ban volt a legmagasabb, azóta enyhén csökken.

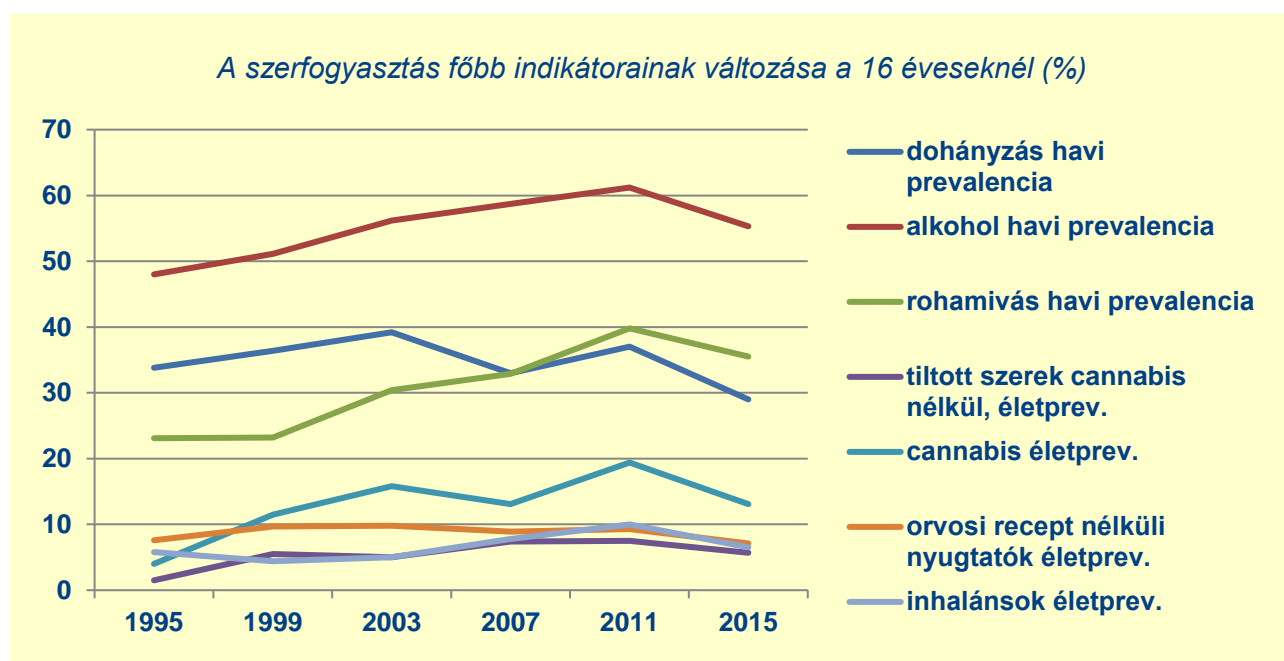
Európai átlagban a diákok 4%-a próbált már valamilyen új pszichoaktív szert (1%-10% közötti változó arányban országoként.) Az új pszichoaktív szerek elterjedtebbek, mint az amfetaminok, az ecstasy, a kokain vagy az LSD.

Átlagosan a diákok heti 5,8 nap használják az internetet. Leggyakrabban a közösségi oldalakat: a megkérdezettek 78%-a legalább négyszer használt valamilyen közösségi oldalt a kérdezést megelőző egy hétben. A lányok gyakrabban látogatják a közösségi oldalakat, mint a fiúk, az online játékok viszont a fiúk körében elterjedtebbek. A diákok 12%-a játszott valamilyen formában

szerencsejátékot az elmúlt 12 hónapban. A nemek közötti különbség jelentős (fiúk 23%, lányok 5%).

A magyar diákok 4 kulcsindikátor tekintetében nem különböznek jelentősen más európai országban élő társaiktól: a kannabisz nélküli tiltott szerek, az orvosi recept nélküli nyugtatók, az inhalánsok és az új pszichoaktív szerek életprevalenciája hasonló, vagy azonos, mint az európai átlag. A valaha kannabiszt használók aránya enyhén elmarad az európai átlagtól. Az előző havi alkoholfogyasztás és rohamivás elterjedtebb a magyar fiatalok körében, és jelentősen magasabb Magyarországon az előző hónapban dohányzók aránya is, mint az európai átlag. A magyar fiatalok körében az átlagosnál elterjedtebb a szerencsejáték, és valamelyest több időt töltenek az interneten. Jól ritkábban használják az internetet információ keresésre, valamelyest ritkábban játszanak és töltenek le filmet és zenét, viszont sokkal többet vásárolnak/eladnak, mint az európai átlag.

Az európai országok többségében már korábban megfigyelt kedvező változások némi késéssel, 2015-ben Magyarországon is megfigyelhetők. Javuló tendenciát mutatnak a dohányzás, az alkoholfogyasztás és az egyéb drogfogyasztás fontosabb mutatói is.

A kutatás részletes eredményei letölthetők a www.espad.org honlapról. ■

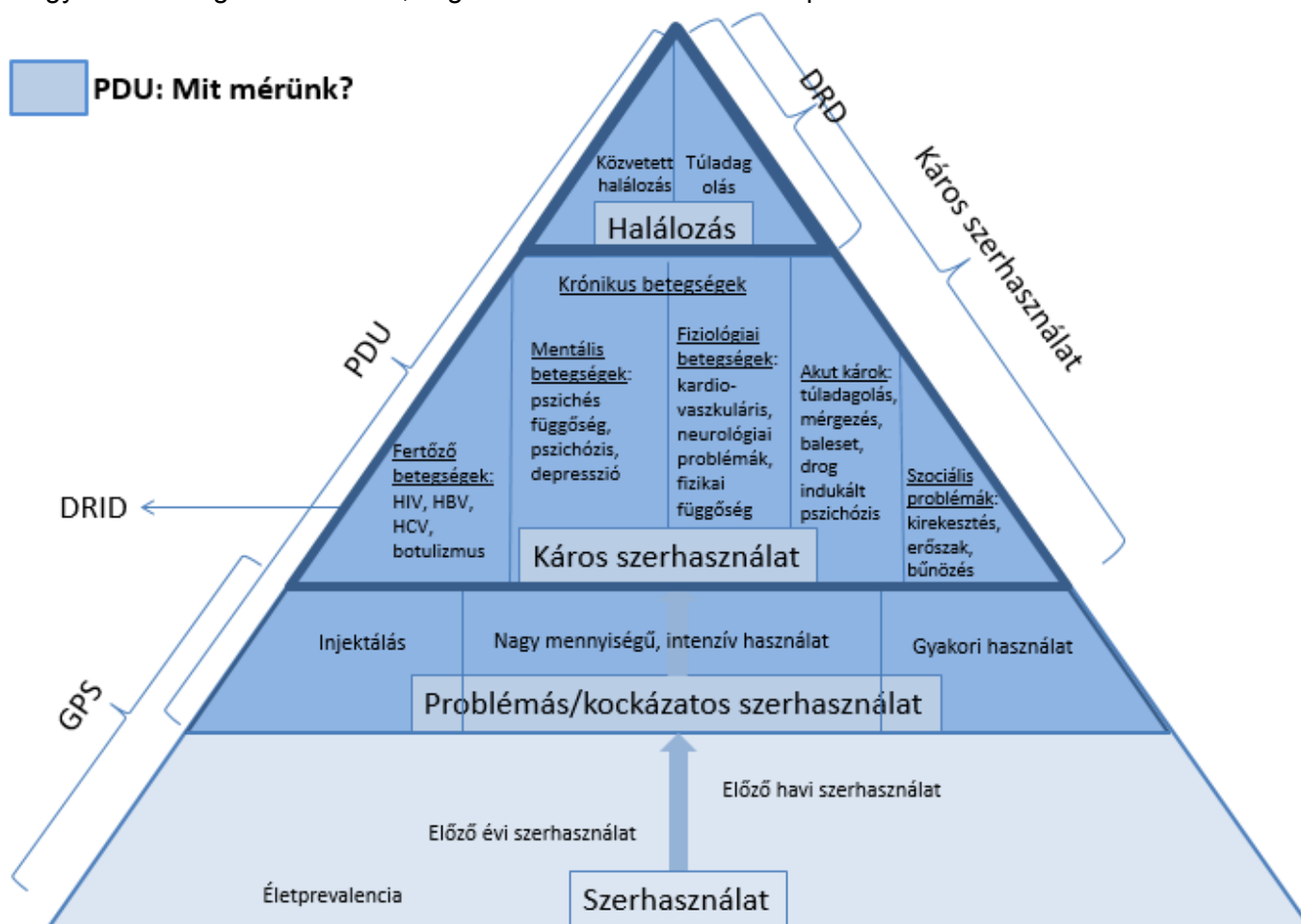
PROBLÉMÁS SZERHASZNÁLAT INDIKÁTOR BESZÁMOLÓ A SZAKÉRTŐI TALÁLKOZÓRÓL

A találkozó legfőbb témája az indikátor koncepciójának újrafogalmazása, újragondolása volt. Az elmúlt években ugyanis számos kihívás érte a „problémás szerhasználat” indikátor alkalmazását, a problémásság természetének meghatározását. A problémásság ugyanis szerteágazó jelentéssel bír. Az indikátor hagyományából, epidemiológiai eredetéből fakadóan elsősorban egészségügy káros következményekre utal, de a kábítószer-fogyasztás illegális jellegéből fakadóan többen a jogi természetű problémásság értelmezését hiányolták, mások a „problémás” szóhasználat stigmatizáló jelentését bírálták. Ennek kezelésére került bevezetésre egy új szóhasználat, a magas kockázatú vagy kockázatos szerhasználat, mely tágabb jelentésű. Utóbbi inkább a kockázatos szerhasználati mintázatok leírására törekszik, magába foglalja az intenzív (nagy mennyiségű szer és/vagy gyakori) fogyasztást és az injektálást is. Tekintettel azonban az eddigi szakirodalomra, módszertani anyagokra, jelenleg mindkét szóhasználat megfér egymás mellett.

A problémás vagy magas kockázatú szerhasználat más indikátorokkal kölcsönhatásban is értelmezhető: A kipróbálás és a szerhasználat prevalencia adatai a populációs vizsgálatok (GPS) általános vagy speciális populációira vonatkozhatnak. Ezek is adhatnak információt a szerhasználati mintázatokról, egyebek, például a kezelési (TDI) adatok mellett. Ebben a dimenzióban a survey módszerek alkalmazása mellett kvalitatív adatgyűjtések jelenhetnek meg.

A káros szerhasználat felmérésénél már jellemzőbbek a különféle (beteg)regiszterek. Ide tartoznak az egészségügyi káros következmények indikátorai, a fertőző betegségek (DRID), a halálozás (DRD) és számos egyéb kapcsolódó terület (akut problémák, pszichiátriai komorbiditás vagy más testi szövődmények is).

A tagállamok szakértői workshopok keretében tárgyalták az indikátor működésének nehézségeit. Több ország a források hiányát, mások a döntéshozói elköteleződés alacsony mértékét említették. Minden ország egyetértett ugyanakkor abban, hogy a koncepciók operacionalizálása, az elméleti kérdések leképezése konkrét adatbázisokra, változókra, esetdefiníciókra nagyon nehéz feladat. A tagállamok képviselői megegyeztek ezért abban, hogy a jövőben nagyobb betekintést engednek a gyakorlati megvalósításokba, segítve ezzel a tanulást és a tapasztalatcserét.

Az EMCDDA a koncepcionális munka mellett ugyanakkor tovább folytatja a rejtett populációk nagyságára vonatkozó becslési munkákat is, annak érdekében, hogy az európai polgárok és a döntéshozók képet kaphassanak a drogprobléma nagyságáról, az abban érintettek számáról.

Megújult erőfeszítések történnek majd a közeljövőben a szakértői csoport egyben tartására, a becslési eljárások módszertani támogatására és az indikátorokon átívelő értelmezhetőség javítására. Hosszabb távon pedig olyan új adatgyűjtések segíthetik a veszélyeztetett csoportok vagy szerhasználati mintázatok azonosítását, mint például a populációs vizsgálatokba épített rövid tünetbecslő skálák vagy a szennyvízelemző módszerek alkalmazása.

A találkozóról bővebb felvilágosítást ad **Horváth Gergely**. ■

UPSZ! – SZEPTEMBERI AKTUALITÁSOK

Riasztás

Az EMCDDA ebben a hónapban egy riasztást adott ki:

A 2016 szeptemberében kiadott riasztás szerint összesen 23 haláleset történt Svédországban április és augusztus között az acryloyl fentanyl nevű vegyülettel összefüggésben. Ebből nyolc esetben már egyértelműen megállapították, hogy az acryloyl fentanyl hozzájárult az érintettek halálához. Az acryloyl fentanyl-t 2016 júliusában jelezték először, Svédországon kívül eddig Dániában észlelték.

Az Európai Unió tagállamaiban 2016. augusztus 15. és szeptember 15. között megjelent új anyagok:

- a **quinolin-8-yl-(4-fluorobenzyl)-1H-indazole-3-carboxylate** nevű vegyület, mely azonosításáról az Egyesült Királyság tett bejelentést.
- a **(6aR,9R)-N,N-diethyl-7-ethyl-4,6,6a,7,8,9-hexahydroindolo-[4,3-fg]quinoline-9-carboxamide** és **1-(7-methoxybenzo[d][1,3]dioxol-5-yl)-2-(methylamino)propan-1-one** nevű vegyületek, melyek azonosításáról Franciaország tett bejelentést.
- az **N-(4-chlorophenyl)-2-methyl-N-[1-(2-phenylethyl)-4-piperidyl]propanamide**, az **N-(4-fluorophenyl)-2-methyl-N-[1-(2-phenylethyl)piperidin-4-yl]propanamide** és a **7-chloro-5-(4-chlorophenyl)-1-methyl-3H-1,4-benzodiazepin-2-one** nevű vegyületek, melyek azonosításáról Szlovénia tett bejelentést.

Forrás: A Korai Jelzőrendszer hálózatába a **Tanács 2005/387/IB határozata** alapján érkező bejelentések. ■

NEMZETKÖZI ESEMÉNYAJÁNLÓ 2016

Időpont	Szervező	Cím	Helyszín	Információ
október				
2-4.	Global Addiction Association	Global Addiction Conference 2016	Velence, Olaszország	A konferencia honlapja
11.	Royal Society of Medicine	Substance misuse: everybody's business	London, Egyesült Királyság	A konferencia honlapja
20.	Statistikai Világnap			
20-21.	EMCDDA	New psychoactive substances – Trendspotter meeting	Lisszabon, Portugália	Beszámoló a novemberi hírlevélben
november				
8-9.	EMCDDA	EMCDDA reference group on Drug Supply Indicators	Lisszabon, Portugália	Beszámoló a hírlevélben
20-27	European HIV-Hepatitis Testing Week			Az esemény honlapja